

Jag är - en historisk roadtrip om kvinnor som har förändrat världen.

Lärarhandledningen riktar sig till lärare och elever som har tittat på föreställningen "Jag är - en historisk roadtrip om kvinnor som har förändrat världen" med Ölands Dramatiska Teater.

Här kan du få tips och idéer på hur det går att diskutera och arbeta vidare med föreställningen tillsammans med eleverna. Ibland är det också bra att förbereda eleverna inför teatern och prata om vad de ska se och om hur det är att se en teaterföreställning.

Pjäsen handlar om kvinnor som i stort och smått har förändrat världen. Kvinnor i historien som på olika sätt har överskridit gränser och skapat egna vägar till makt, vetenskap och konst. Varför skriver man ens en sådan pjäs?

Jag tänkte så här: Att kvinnorna saknas i historieböckerna är ingen nyhet. Men hur påverkas vi av att möta en så ensidig bild av historien, hur påverkas vår omvärldsbild och vår självbild? Om man skapar sin identitet genom att förhålla sig till sin omvärld på olika sätt. Hur påverkas man då av att viktiga kvinnor i historien framställs som något udda, ovanligt som ett undantag, en fotnot i den manliga historiebeskrivningen. Var hittar man inspiration och kraft i vad andra har gjort före en själv. Hur identifierar man sig själv och sitt liv och sina möjligheter i/ur det vi kallar vår historia?

För att förbereda er kan ni lyssna och titta på:

Chimamanda Ngozi Adichies TED Talk

Faran med en enda berättelse

<https://www.ted.com/talks/>

[chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story?](https://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare)

[utm_campaign=tedspread--a&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare](https://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare)

Chimamanda Ngozi Adichies hörs också i Beyonces låt Flawless. <https://www.youtube.com/watch?v=IyuUWOnS9BY>

Så säger Amanda Forman i inledningen till sin dokumentärserie om kvinnors makt i historien:

”Det har aldrig funnits en bättre tid än nu att födas som kvinna. Det finns fler kvinnliga regerings, organisations och företagsledare än någonsin tidigare i historien. Ändå har många av världens kvinnor inte samma rättigheter som män. De behandlas ojämställt och har inte tillgång till utbildning eller arbete. För många är rätten till ett liv utan fysiskt och sexuellt våld ännu en dröm. Vår historia har aldrig följt en rät linje från mörker till ljus. Kvinnohistorien är fylld av svängningar med friheter som vunnits och förlorats från en epok till nästa.

Varför blev historien nästan uteslutande manlig? Varför har man begränsat kvinnors sexualitet, röst och rörelsefrihet? och varför är kvinnors ställning så sårbar inför politiska, ekonomiska och religiösa påbud?”

Se den.

<http://urplay.se/program/193170-kvinnors-makt-i-varldshistorien-civilisation>

<http://urplay.se/program/193171-kvinnors-makt-i-varldshistorien-separation>

<http://urplay.se/program/193172-kvinnors-makt-i-varldshistorien-kapacitet>

<http://urplay.se/program/193173-kvinnors-makt-i-varldshistorien-revolution>

Titta också på Skarhultsslots skolfilmer om den Dolda Kvinnomakten:

<http://skarhult.se/48/larande/skolfilmer>

*Enheduanna, Elizabeth den första, Cecilia Wasa, Emmiline Pankhurst
Beulah Louise Henry, Rosa Parks, Frida Kahlo, Olympe de Gouges, Marie
Curie, Emmy Noether, Sonja Kovalevsky, Catharina Charlotta De la Gardie,
Nancy Wake, Harriet Tubman, Calamity Jane, Mary Woolstonecraft, Virginia
Woolf, Systrana Trung, Barumkvinnan, Aethelflaeds, Zenobia, Gudrid
Vidforla Thorbjarndottir Lilian Bland, Margaret E Knight, Grace Hopper,
Melitta Bentz, Mary Andersons, Hedy Lamarr, Hildegard von Bingen,
Shirley Jackson, Wangari Maathai, Elizabeth Magie, Grace Fryer, Edna
Hussman, Katherine Schaub, Quinita McDonald, Albina Laricede, Gertrud
Stein, Karin Boye, Hypatia, Fatima al Fihri, Murasaki Shikibu, Sapfo*

Är kvinnorna som det berättas om, eller som nämns i pjäsen. Förbered er genom att läsa mer om dem. Eller gör det efteråt.

Att gå på Teater

Före:

Här följer några tips och frågor som du som pedagog kan prata med gruppen om innan ni går på föreställningen:

*Har du varit på teater?

*Har du spelat teater?

*Hur tror du att stå på scenen?

*Vad är skillnaden mellan en teaterföreställning och att se en film på bio?

*Hur tror du att det är att arbeta som skådespelare? Varför?

*Hur tror du att skådespelarna påverkas av publiken?

*Är det bra eller dåligt om teaterföreställningen innehåller mycket teknik (ljus, ljud, musik, projektioner)? Varför?

*Hur och på vilka sätt är kostymen och sminket viktigt för föreställningen?

*Är det bra eller dåligt med lyckliga slut? Varför?

*Tycker du att teater är viktigt? Varför?

*Borde alla unga få se teater? I så fall varför? Eller varför inte?

*Viktigt påpekande: Det är inte nödvändigt att man är knäpptyst på teatern. Givetvis får man skratta, eller reagera på det som händer på scenen. Det är dock viktigt att förstå att man inte ska störa de andra i salongen.

efter

När man börjar samtalet så är det viktigt att klargöra att det inte finns något rätt eller fel i hur man tolkar. Det är också bra att sätta upp regler för samtalet, presentera hur det skall gå till. Börja inte i värderingar som bra, dåligt, svårt, jobbigt utan börja med konkreta saker och gå sedan över till att tolka dessa. Utgå från dig själv och din upplevelse.

- Vad minns du från föreställningen?

- Vad handlar föreställningen om för dig?

- Tänkte du/kände du något speciellt när du såg den?

- Vilka frågor/funderingar väcktes?

- Fanns det något du blev berörd av eller något som du tänkte på sedan? - Vilka berättelser handlade föreställningen om?

Referera tillbaka till det som kommit fram i första skedet av analysen men den här gången med ett VARFÖR?

Återberätta det ni har varit med om. Vad hände./Varför?

När och hur började föreställningen./ Varför?

Hur såg rummet ut när det började, såg det likadant ut när det slutade./ Varför?

Var några roller tydligare än andra./Varför?

Fanns det några återkommande teman./ Varför?

Vem var du som publik? Åskådare eller medverkande?/ Varför?

Avsluta med att gå igenom hur ni själva kände. Öppna upp för tolkningar som innefattar känslor.

Vad handlar föreställningen om för dig?

Vad tänker du/känner du?

Vilka frågor/funderingar väcktes?

Fanns det något du blev berörd av eller något om du tänkte på sedan?

Av kvinnorna som nämns eller berättas om i föreställningen, var det någon du fäste dig särskilt vid.

I föreställning förekommer en del citat och dikter. Ofelia säger till exempel: ”Jag vill själv sätta upp mina egna villkor för mitt liv, göra mina egna misstag och lära mig av dem. Jag vill stå på egna två ben och ta ansvar för mina egna handlingar. Jag klarar inte av att någon annan ska bestämma över hur jag ska tycka, tänka, handla och vara.”

Orden är lånade från ett tal som Fadime Sahindal höll den 20 november 2001 i Sveriges riksdag. Fadime sköts kort därefter till döds av sin pappa. Talet i sin helhet finns här: <https://www.aftonbladet.se/debatt/article10257453.ab>

Prata om det.

Cecilia Vasa säger till Ofelia när hon ska dränka sig:

”Gör det inte, livet är så mycket mer du ser det inte nu men det finns där.”

Orden är lånade av **Bodil Malmsten** ur boken ”15 Saker jag önskar att jag visste när jag var 15” av Johanna Wester, Diana Olofsson

Läs den.

Läs också:

Ta det som en man av Hampus Nessvold

Dikten

Rustad, rak och pansarsluten
gick jag fram -
men av skräck var brynjan gjuten

och av skam.

Jag vill kasta mina vapen,
svärd och sköld.

All den hårda fiendskapen
var min köld.

Jag har sett de torra fröna
gro till slut.

Jag har sett det ljusa gröna
vecklas ut.

Mäktigt är det späda livet
mer än järn,
fram ur jordens hjärta drivet
utan värn.

Våren gryr i vinterns trakter,
där jag frös.

Jag vill möta livets makter
vapenlös.

Är skriven av Karin Boye. Hon levde 1900 - 1942.

Jag (Anna som har skrivit pjäsen) har alltid tyckt mycket om Karin Boye. När jag var ung var hon, Patti Smith och den svenska gruppen Tant Strul mina viktigaste inspirationskällor. De hjälpte mig att tänka på hur jag ville att mitt liv skulle vara, och hur det skulle bli. Vem jag var och vad jag vågade. Tant Strul hade i en av sina låtar en textrad som jag klamrade mig fast vid genom hela mitt tonårsliv. ”Då är det inte kärlek, då vill du äga mig.”

Har du någon sådan författare/person/grupp eller text? Diskutera det. Vad en enda mening kan innehålla. Här du någon förebild. Varför? Och är förebilder viktiga?

I pjäsen ställs frågan Om jag går min egen väg, blir jag ensam då? Vad tänker ni om det?

Förslag i olika ämnen

SVENSKA

Enheduanna, Olympe de Gouges, Sonja Kovalevsky, Mary Woolstonecraft, Virginia Woolf, Gertrud Stein, Karin Boye, Murasaki Shikibu, Sapfo

Recensera föreställningen

Skriv en recension av föreställningen. Vad handlade det om? På vilket sätt berättades det? Vad fanns det för tankar före föreställningen och förändrades dessa under föreställningens gång? Hur skriver man en recension för att den ska bli relevant och läsvärd för andra. Diskutera skillnaderna mellan analys och personlig åsikt.

Kvinnor i litteraturhistorien

Be dem fundera på hur föreställningen presenterade fakta och se om de kan försöka presentera en egen text på ett liknande sätt.

Går det att dra paralleller till den egna verkligheten

Teater – vad är det?

Föreställningen Jag är! är baserad på fakta. Fundera på om denna föreställning skiljer sig i form och utförande från andra teaterföreställningar ni har sett.

ESTETISKA ÄMNEN

Enheduanna, Frida Kahlo, Olympe de Gouges, Sonja Kovalevsky, Mary Woolstonecraft, Virginia Woolf, Hedy Lamarr, Hildegard von Bingen, Gertrud Stein, Karin Boye, Fatima al Fihri, Murasaki Shikibu, Sapfo
Teaterhistoria

Titta på teaterns roll i samhället genom historien.

Föreställningsanalys

Prata om era upplevelser av föreställningen. En teaterföreställning är alltid medvetna val gällande bl.a. spelplats/scenografi, kostym, håruppsättningar/smink, text, musik och scenerier (hur skådespelarna rör sig på scenen). Vad berättar dessa val för er?

Kvinnor i konsten,
musiken, teatern, dansen vilka känner vi till i nutid och i dåtid. Hur kan de inspirera oss. Är de intressanta i vår tid. Varför?

Fakta som teater

Diskutera hur föreställningen presenterar fakta i teaterform. Leta redan på egen intressant fakta och gör en egen teaterföreställning. Var fri och hamna i stickspår och nya infall.

SAMHÄLLSKUNSKAP/HISTORIA/RELIGION

Enheduanna, Elizabeth den första, Cecilia Wasa, Emmeline Pankhurst, Rosa Parks, Olympe de Gouges, Catharina Charlotta De la Gardie, Nancy Wake, Harriet Tubman, Calamity Jane, Mary Woolstonecraft, Systrana Trung, Barumkvinnan, Aethelflaeds, Zenobia, Gudrid Vidforla Thorbjarndottir, Hildegard von Bingen, Wangari Maathai, Grace Fryer, Edna Hussman, Katherine Schaub, Quinita McDonald, Albina Laricede, Fatima al Fihri

Genom alla tider har vetenskap missbrukats och förvanskats för att sprida propaganda. Leta efter vetenskapliga myter som påverkar vår vardag.

Titta på filmen: Chimamanda Ngozi Adichies TED Talk

Faran med en enda berättelse

<https://www.ted.com/talks/>

[chimamanda adichie the danger of a single story?](https://www.ted.com/talks/chimamanda-adichie-the-danger-of-a-single-story?utm_campaign=tedsread--a&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare)

[utm_campaign=tedsread--a&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare](https://www.ted.com/talks/chimamanda-adichie-the-danger-of-a-single-story?utm_campaign=tedsread--a&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare)

Diskutera vems historia som berättas, i reklamen, genom historien i sociala medier och fundera på vad det får för konsekvenser. Och Varför det är så.

Titta också på Skarhultsslotst skolfilmer om den Dolda Kvinnomakten:

<http://skarhult.se/48/larande/skolfilmer>

”Fakta” på nätet

I föreställningen används en del citat. Stämmer verkligen citaten som finns på internet. Har verkligen de personerna sagt allt det som påstås om dem. Och hur

vet man vad som är sant. Försök hitta citat från kvinnor i historien och undersök sedan rimligheten i att citat är sant. Ett roligt sätt att diskutera just fakta på nätet kan vara att be eleverna leta bland internets alla listor på citat. Se om ni kan hitta fler kända personer som påstås ha myntat samma uttryck. Se om det går att få svar på vem som faktiskt har sagt citatet genom att hitta den ursprungliga källan.

BIOLOGI/KEMI/FYSIK/MATEMATIK/TEKNIK/NATURVETENSKAP

Beulah Louise Henry, Marie Curie, Emmy Noether, Sonja Kovalevsky, Lilian Bland, Margaret E Knight, Grace Hopper, Melitta Bentz, Mary Andersons, Hedy Lamarr, Hildegard von Bingen, Shirley Jackson, Wangari Maathai, Elizabeth Magie, Hypatia

bygg en atom

I föreställningen används en mobil byggd som polonium. Bygg din egen atom-mobil

vetenskapskvinnor

Läs om vetenskapskvinnor och uppfinnare, vad har de uppfunnit och vilken betydelse har de för oss idag. Nobelpriset.

Hur ser det ut i läroböckerna, vilka nämns och anses som viktiga. Varför? Och vem har bestämma det?

Sonja Kovalevsky säger i pjäsen ”det är omöjligt att vara matematiker utan att vara poet i själ och hjärta” - prata om det. Vad tänker ni?

MODERNA SPRÅK

Titta under de andra ämnena och välj det som är intressant. Läs sedan om det på respektive språk. När jag (Anna) skrev pjäsen var jag under en period i Spanien och började läsa på spanska wikipedia om mängder av spanska kvinnor. Stor del av researchen har jag gjort på engelska och spanska ibland även på tyska. Beroende på vilken nationalitet personen som jag har letat information om haft.

FILOSOFI

Olympe de Gouges, Mary Woolstonecraft

Vad är en människa?

Varför har inte alla människor över hela världen samma rätt och värde. Varför är inte alla människor fria? Vad innebär det att vara fri? Vem bestämmer över våra liv

På 1960-talet skrev en filosof som hette Michel Foucault att vi alla hjälps åt att kontrollera varandras beteende så att det passar in i rådande normer. Överträdelser eller avvikelser korrigeras genom skämt, våld eller hot om våld. I värsta fall är bestraffningen döden. En annan filosof, som inspirerats av detta sätt att tänka, heter Judith Butler. Hon säger att det är nästan omöjligt att välja att gå emot de här normerna, därför att vi människor inte överlever om vi ständigt ska gå runt och känna oss utanför, konstiga eller obegripliga. Hur är det på er skola? I er klass? Går det att göra motstånd mot normerna, att sticka ut, att vara avvikande?

Konton att följa:

Instagram:

skarhultsslott,

historiskan,

theunsungheroines,

women_you_should_know

Facebook:

A Mighty Girl

Lycka till/ Anna Hammarstedt Ölands Dramatiska Teater har ni frågor ring
0709220215